

Teismeline neiu – tugev, kuid kergesti purunev

Mare Sabolotny „Kirjaklambritest vöö”
Tänapäev 2007

„Kirjaklambritest vöö” on saavutanud Eesti Lastekirjanduse Keskuse ja kirjastuse Tänapäev 2006. aasta noorsooromaanivõistlusel teise koha. Aastal 2010 tegi VAT Teater sellest ka samanimelise lavastuse. Pealkirja valikut põhjendab autor järgmiselt: „*Tegin ükskord kirjaklambritest keti ning näppisin seda, kuni kett katki läks. Siis seostasin selle peategelase Kati isiksusega, mis on samamoodi tükikestest kokku vormitud. Tundub tugev, aga samas võib nii kergesti laguneda.*”

Sabolotny kirjutab oma debüütteose „Kirjaklambritest vöö” kõigest 15-aastaselt. Seetõttu tundub romaan mulle kohati kohmakas, võiks isegi öelda, et rutakalt kirjutatud. Lugu on iseenesest lihtne ning selle võiks liigitada tavapärase noorteromaanide hulka. Seni tavalist teismeliseelu elanud 16-aastane Kati avastab ühtäkki, et kõik ei lähe päris nii, nagu tema tahaks. Ta ei taha enam olla korralik ja keskmine, vaid hoopis metsik ja salapärane. Mängu tulevad alkohol, seks, narkootikumid. Ta hakkab suitsetamise ja joomise kõrvalt käima ka pidudel ning tekitab endale sellega n.ö nimesildi, et on neiu, kes on valmis magama iga poisiga. See maksab talle kätte – ühel öhtul vägistatakse Kati temavanuse poisi Markuse poolt. Üks probleem viib teiseni ning selgub, et poisil oli HI-viirus ning ka tüdruk haigestub. Kati ei suuda enam oma probleemidega silmitsi seista ning tahab sellisele elule lõpu teha. Pole ka ime, kui tüdruk nõnda mõtleb: *“Mida teha, kui sa oled enesetapjalik, masenduses 17-aastane tüdruk, kellel on HIV, sest ta purjus sõber vägistas ta. /.../ Kas mul on midagi viga, kui ma näen ainsa lahendusena enesetappu?”* Seistes juba kõrghoone katusel, otsustab neiu siiski ümber, kuid sombuse ja mürja ilma tõttu libiseb tüdruk ning kukub oma väikse õe silme ees katuselt alla.

Kuigi teos oli enneolematult traagiline ning lahkas päris valusaid teemasid, rõhutab Sabolotny, et tema eesmärk polnud kindlasti moraalil lugeda. Tema eesmärgiks oli jutustada lihtsalt üks lugu. Selliseid depressiivseid noori on palju, aga see ei tähenda, et kõik niisugused oleksid. Minu jaoks oli see teos liiga depressiivne. Arusaamatuks jäi see, miks Kati oli nii masenduses, kui tal oli armastav pere, head sõbrad ning isegi hooliv poiss-sõber. Autorilt oleksin oodanud rohkem selgitusi põhjuste kohta, miks tema elu nii halb oli. Terve teose vältel oli väga vähe positiivsust ning elutahet. Puudu jäi energilisusest ning noore neiu rõõmsusest. Seetõttu tekitab teos minus ängistust ja vahel ka pahameelt peategelase suhtes. Kati ise ju ei üritanudki kuidagi ennast aidata ega lubanud seda teha ka teistel. Kuid kindlasti leidub lugejaid, kelles

tekitab selline süžee rohkem motivatsiooni, kui nad leiavad, et nende enda elu polegi nii hull kui Kati oma.

Hoolimata ängistusest, oli seda teost ka vabastav lugeda, kuna autor oli kasutanud palju slängi ning mitte eriti korrektset kirjakeelt. Samas tekitas segadust see, et noored lõpetasid internetis suheldes vestluse sõnaga „nägemist” ja alustasid sõnaga „tere”, mida tänapäeval kohtab küll ainult täiskasvanute internetisuhtluses. Sellele vastandiks suhtlesid täiskasvanud oma lastega, kasutades roppu sõnu. Siinkohal saan tuua näite, kuidas isa Katiga pragas: „*Teiseks, ära solva, sa pead õppima neelama sitta, mis... tähendab jama, mis õpetajad sulle ette annavad.*” Ka see pole minu arvates reaalsele elule kuigi iseloomulik.

Teismelised, kes teost loevad, saavad aru, kui oluline võib mõne inimese jaoks olla nende arvamus ning kuidas võib see mõjutada nende emotsioone ning elutahet. Ka täiskasvanud, kes on otsustanud romaani kätte võtta ja läbi lugeda, mõistavad teismelisi paremini ja oskavad sarnaseid situatsioone lahendada. Nad näevad, mis toimub ühe noore neiu peas, kui ta on haigestunud HI-viirusesse, ning kuidas koolikaaslased selliseid inimesi torjuvad, teadmata, et Kati on üks neist.

Ulakass 2015